

هـ

بسمه تعالی

آئین نامه پیشگیری و مبارزه با رشوه در دستگاههای اجرایی

نهاد ریاست جمهوری- وزارت دادگستری - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۹/۱ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱/۱۱۷۵۰ مورخ ۱۳۸۳/۱/۲۹ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده (۲۷) قانون رسیدگی به تخلفات اداری - مصوب ۱۳۷۲ و به منظور تأمین اجرای وظایفی که دستگاه های اجرایی به موجب قوانین برای پیشگیری و مبارزه با فساد در نظام اداری بر عهده دارند و همچنین تکمیل آیین نامه اجرایی قانون رسیدگی به تخلفات اداری و پیش بینی ساز و کار اداری مناسب برای تسهیل خدمات رسانی به مردم ، آیین نامه پیشگیری و مبارزه با رشوه در دستگاه های اجرایی را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین نامه پیشگیری و مبارزه با رشوه در دستگاه های
اجرایی

هـ

فصل اول- مصادیق رشوه

ماده ۱- کارکنان و مسئولان دستگاه‌های اجرایی که

مطابق بندهای ذیل مبادرت به اخذ وجه و یا مال نمایند یا سند پرداخت وجه یا تسلیم مالی را دریافت کنند یا موجبات جلب موافقت و مذاکره و یا وصول و ایصال مال یا سند پرداخت وجه را فراهم نمایند، با توجه به بند (۱۷) ماده (۸) قانون رسیدگی به تخلفات اداری - مصوب ۱۳۷۲ - پرونده آنان به هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری برای اعمال مجازات مناسب ارجاع خواهد شد.

الف- گرفتن وجوهی به غیر از آنچه در قوانین و مقررات تعیین شده است.

ب- اخذ مالی بلاعوض یا به مقدار فاحش ارزانتر از قیمت معمولی یا ظاهراً به قیمت معمولی و واقعاً به مقدار فاحش کمتر از قیمت .

ج- فروش مالی به مقدار فاحش گرانتر از قیمت به طور مستقیم یا غیرمستقیم به اربابرجوع بدون رعایت مقررات مربوط.

د- فراهم نمودن موجبات ارتشاء از قبیل مذاکره جلب موافقت یا وصول و ایصال وجه یا مال یا سند پرداخت وجه از اربابرجوع.

هـ- اخذ یا قبول وجه یا مال یا سند پرداخت وجه

یا تسلیم مال از اربابرجوع به طور مستقیم یا

هـ

غیرمستقیم برای انجام دادن یا ندادن امری که مربوط به دستگاه اجرایی می باشد.

و- اخذ هرگونه مال دیگری که در عرف رشوه خواری تلقی می شود، از جمله هرگونه ابراء یا اعطاء وام بدون رعایت ضوابط یا پذیرفتن تعهد یا مسئولیتی که من غیر حق صورت گرفته باشد و همچنین گرفتن پاداش و قائل شدن تخفیف و مزیت خاص برای ارایه خدمات به اشخاص و اعمال هرگونه موافقت یا حمایتی خارج از ضوابط که موجب بخشودگی یا تخفیف گردد.

فصل دوم- تکالیف و وظایف دستگاه های اجرایی

ماده ۲- کلیه دستگاه های موضوع ماده (۱۶) این آییننامه برای تحقق اهداف این آییننامه نسبت به انجام موارد ذیل میباید اقدام نمایند:

الف- شفافسازی مراحل انجام خدمات اطلاع رسانی مناسب به مردم، اصلاح و کوتاه نمودن روشهای انجام خدماتی که به مردم ارایه می گردد، توسعه فناوری اداری، انجام نظرسنجی از مردم و مراجعان براساس دستورالعملهایی که از طرف سازمان مدیریت و برنامه ریزی صادر می گردد. (طرح تکریم مردم و جلب رضایت ارباب رجوع در نظام اداری و مصوبات مربوط به اصلاح سیستم ها و روشهای اداری)

هـ

ب- آموزش کارکنان به نحوی که کارکنان ذی‌ربط از مفاد این آیین‌نامه به طور کامل مطلع شده باشند.

ج- انتخاب بازرس یا بازرسان از طرف وزراء و رؤسای سازمانها، استانداران، مدیران عامل، شرکتها، رؤسای سازمانها، مدیران کل واحدهای استانی برای انجام نظارتهای لازم به طریق مقتضی و تهیه و ارائه گزارش در حیطه وظایف و مأموریتهای محوله.

د- تشویق اشخاصی که تخلفات موضوع ماده (۱) این آیین‌نامه را گزارش نموده و گزارش آنان منجر به صدور حکم قطعی براساس آیین‌نامه شده باشد، مطابق آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

هـ- پیش‌بینی حق فسخ برای دستگاه اجرایی در قرارداد با اشخاص حقیقی و حقوقی به منظور اعمال حق مذکور در مواردی که به تشخیص دستگاه اجرایی طرف قرارداد مرتکب یکی از اعمال بندهای ماده (۱) آیین‌نامه شود.

فصل سوم- تکالیف و وظایف کارکنان

ماده ۳- کلیه کارکنان دستگاه‌های موضوع آیین‌نامه

مکلفند در صورت اطلاع از وقوع اقدامات مندرج در

ماده (۱) نسبت به خود یا دیگر کارکنان مراتب را

هـ

با ذکر مشخصات فرد یا افراد پیشنهاد کننده به هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری و مقامات مافوق اطلاع دهند. تا مطابق قانون پی‌گیری شود.

ماده ۴- هر شخصی که در ارتباط با وظایف دستگاه‌های اجرایی از وی تقاضای رشوه شده و یا رشوه اخذ شده باشد یا تلاش برای گرفتن رشوه از وی شده باشد در اولین فرصت به مسئولان یا بازرسان موضوع بند (ج) ماده (۲) آیین‌نامه گزارش کامل موضوع و مشخصات شخص یا اشخاصی را که این رشوه را تقاضا نموده یا به دست آورده یا برای به دست آوردن آن تلاش کرده‌اند به مسئولان مربوطه ارائه دهد.

فصل چهارم-نحوه رسیدگی به تخلفات رشوه گیرندگان و

مجازات‌های اداری

ماده ۵- دستگاه‌های مشمول این آیین‌نامه به ترتیب زیر برای پی‌گیری و رسیدگی به تخلفات موضوع ماده (۱) و اعمال مجازات اقدام خواهند نمود:

الف- مقامات مندرج در ماده (۱۲) قانون رسیدگی به تخلفات اداری چنانچه از طریق بازرسان انتصابی به وقوع تخلفات موضوع ماده (۱) این آیین‌نامه توسط هر یک از کارکنان یا مدیران و مسئولان مربوط اطلاع حاصل نمایند مکلفند حسب اهمیت موضوع نسبت به اعمال یکی از مجازات‌های بندهای (الف) و (ب) و (ج)

هـ

ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری اقدام نمایند.

ب- در صورت تکرار تخلف با گزارش و تأیید بازرسان یا مدیران ذیربط، هیئتهای رسیدگی به تخلفات اداری مکلفند با توجه به میزان تخلف و حساسیت آن کارمندان متخلف را به یکی از مجازاتهای مقرر در ماده (۹) قانون یاد شده (به استثنای موارد مذکور در بند فوق) محکوم نمایند.

ج - در صورت تکرار تخلف موضوع ماده (۱) این آییننامه متخلف با تقاضای اعمال اشد مجازاتهای مندرج در ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری به یکی مجازاتهای بازخرید خدمت، اخراج یا انفصال دائم از خدمات دولتی توسط هیئت رسیدگی به تخلفات اداری محکوم خواهد شد.

تبصره ۱- مراحل مذکور در این ماده مانع از اعمال اختیارات هیئتهای رسیدگی به تخلفات اداری در ماده (۹) بدون طی مراحل فوقالذکر نمیباشد و هیئتها می توانند حسب درجه اهمیت تخلف موضوع مجازاتهای بند (ج) را برای بار اول یا دوم اعمال نمایند

تبصره ۲- مقامات ذیربط با توجه به ماده (۱۳) قانون رسیدگی به تخلفات اداری میتوانند کارکنانی را که پرونده آنان به هیئتهای رسیدگی به تخلفات

هـ

اداري ارجاع ميشود حداكثر به مدت سه ماه آماده به خدمت نمايند.

تبصره ۳- دستگاه هاي اجرايي که مشمول قانون رسيدگي به تخلفات ادراي نميباشند مکلفند بر اساس قوانين و مقررات مربوط به خود با تخلفات مندرج در اين مقررات برخورد نمايند.

تبصره ۴- در صورتي که بازرسان موضوع بند (ج) ماده (۲) اين آييننامه مرتکب تخلفات بندهاي ماده (۱) شوند با تقاضاي اعمال اشد مجازاتهاي مذکور در قانون رسيدگي به تخلفات ادراي به هيئتهاي مزبور معرفي خواهند شد. چنانچه تخلف ارتكابي بازرس عنوان يکي از جرايم مندرج در قوانين جزايي را نيز داشته باشد، پرونده آن به ترتيب مقرر در ماده (۱۹) قانون رسيدگي به تخلفات ادراي به مراجع قضايي صالح ارجاع خواهد شد.

ماده ۶- در مورد تخلفات موضوع بندهاي ماده (۱) اين آييننامه که واجد جنبه جزايي است، خصوصاً بندهاي (ب)، (ج)، (د)، و (هـ) اين ماده، هيئت رسيدگي به تخلفات ادراي مکلف است با رعايت ماده (۱۹) قانون رسيدگي به تخلفات ادراي مراتب را جهت رسيدگي به مراجع قضايي صالح نيز منعکس نمايد.

ماده ۷- در صورتي که اشخاص حقيقي و يا حقيقي طرف قرارداد با دستگاه هاي اجرايي مرتکب يکي از

هـ

اعمال بندهای ماده (۱) آیین نامه شوند دستگاه
ذیربط مجاز به عقد قرارداد جدید با اشخاص یاد شده
به مدت پنج سال نمی باشد و این موضوع باید در شرایط
معاملات با اشخاص حقیقی و حقوقی درج گردد.

تبصره ۱- دستگاه اجرایی مربوط موظف است مشخصات
اشخاص حقیقی یا حقوقی موضوع این ماده را به
سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور نیز اعلام
دارد.

تبصره ۲- در صورتی که اشخاص یاد شده حداقل دوبرار
مرتکب تخلف مندرج در این ماده گردند سازمان
مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است ضمن اعلام
نام آنها به کلیه دستگاه های اجرایی خودداری از
انجام معامله با اشخاص مزبور را جزء شرایط عمومی
پیمان لحاظ نماید.

ماده ۸- شرایط انتخاب بازرسان موضوع بند (ج)

ماده (۲) این آیین نامه به شرح زیر می باشد:

الف- بازرسان باید از بین افراد امین، مطلع با
حسن سابقه انتخاب شوند.

ب- صلاحیت بازرسان می باید به تأیید واحدهای
ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات هر دستگاه
یا واحدهای مشابه برسد.

هـ

ج- هماهنگی، آموزش و نظارت بر کار بازرسان به عهده دفتر ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات دستگاه است.

د- بازرسان موظفند سوگندنامه مخصوص را که برای همین منظور توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تهیه می‌گردد، امضاء نمایند.

هـ - دستگاه‌ها می‌توانند حسب توانمندی‌ها و کارآیی و حجم مسئولیت محوله و خدمات برجسته‌ای که توسط بازرسان انجام می‌گردد به استناد ماده (۶) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت تا میزان سی درصد (۳۰٪) مجموع حقوق و فوق العاده های مربوط به عنوان فوق‌العاده ویژه بازرسی به بازرسان پرداخت نمایند.

فوق‌العاده یاد شده غیر مستمراست و مشمول کسر کسور بازنشستگی نمی‌باشد و تا زمانی که مستخدم به عنوان بازرسان انجام وظیفه می‌نماید و گزارش‌های بازرسی آن واصل می‌گردد با نظر دستگاه ذیربط قابل پرداخت است.

و- دستگاه‌ها می‌توانند حداکثر به چهل درصد (۴۰٪) از بازرسانی که خدمات برجسته‌ای برای پیگیری و کشف موارد تخلف انجام می‌دهند تا یک ماه حقوق و مزایا علاوه بر پاداش پایان سال در چارچوب ماده

هـ

(۴۱) قانون استخدام کشوری و احکام مشابه به عنوان پاداش پرداخت نمایند.

- ز- بازرسان با پیشنهاد واحدهای ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات، موضوع بخشنامه شماره ۱۸۰۱/۳۵۶۶۵ مورخ ۱۳۸۲/۳/۴، و با تأیید مقامات مسئول منصوب میشوند. دفتر مذکور میتواند با حفظ پست و مسئولیتهای مربوط و یا با تغییر عنوان پستهای سازمانی به پست بازرسان برای انجام وظایف بازرسی استفاده نماید. در هر حالت بازرسان از فوقالعاده‌های ویژه بازرسی بهره‌مند خواهند شد.
- ح- در واحدهای استانی بازرسان با پیشنهاد رؤسای سازمانهای استانی یا مدیران کل استان و تأیید واحدهای ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات در مرکز منصوب میشوند.
- ط- بازرسان منصوب از طرف استانداران علاوه بر اجرای مفاد این آییننامه در استانداری‌ها، عهده‌دار بازرسی و انجام این وظایف در سایر واحدهای استانی نیز می‌باشند.
- ی- تعداد بازرسان هر دستگاه نباید از نیم درصد (۵/۰٪) کل کارکنان تجاوز نماید برای موارد خاص با تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور این درصد قابل افزایش است.

هـ

ماده ۹- در صورتی که هر يك از كاركنان واحدهاي تحت سرپرستي مديران رؤسا و مسئولان سازمانهاي موضوع اين آييننامه مرتكب يكي از تخلفات مندرج در ماده (۱) اين آييننامه شوند به مديران و مسئولان مربوط به بار اول تذکر داده خواهد شد و براي بار دوم مدت شش ماه از انتصاب به سمتهاي ياد شده محروم و براي بار سوم تا دو سال از انتصاب به پستهاي مزبور ممنوع خواهند شد.

ماده ۱۰- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مکلف است براساس روشهاي نظرسنجي از مردم و ارباب رجوع، گزارشات بازرسان و ساير منابع، هر ساله دستگاه هاي مشمول اين آيين نامه را از نظر درجه سلامت اداري و ميزان شيوع رشوه، طبقه بندي، تجزيه و تحليل و سطح بندي نمايد و نتايج را همراه با راهكارهاي اجرايي به رييس جمهور و ديگر مسئولان منعكس نمايد. كليه دستگاههاي مشمول اين آييننامه براي انجام مطلوب اين ماده مكلف به همكاري با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور میباشند.

ماده ۱۱- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است اقدامات لازم را براي توجیه و پیگیری اجراي اين آييننامه به عمل آورد.

ماده ۱۲- دستگاههاي اجرايي موظفند براي اجراي دقيق اين آييننامه واحدها و گروههايي از كاركنان

هـ

خود را که بیشتر در معرض دریافت و پرداخت رشوه می‌باشند اولویت‌بندی نمایند و نقاط آسیب‌پذیر را با جدیت و اولویت اصلاح نمایند.

ماده ۱۳- هر کدام از دستگاه‌های مشمول این آیین‌نامه موظفند طی حکمی یکی از معاونان دستگاه را که مسئول اجرای طرح تکریم مردم و جلب رضایت ارباب رجوع، موضوع تصویب نامه شماره ۲۱۶۱۹/ت ۲۶۳۹۴ هـ ۱۳۸۱/۶/۱ می‌باشد مسئول پیگیری، نظارت و اجرای این آیین‌نامه نمایند و گزارش‌های مربوط را هر شش ماه یکبار به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارائه دهند. سازمان یاد شده پس از جمع‌بندی، گزارش دستگاه‌های اجرایی را تهیه و به رئیس جمهور و شورای عالی اداری تقدیم می‌کند.

تبصره ۱- به منظور ایجاد هماهنگی بین واحدهای ذی‌ربط در هر دستگاه اجرایی، رفع موانع و مشکلات اجرایی، دریافت گزارشات و پیگیری مستمر اجرایی این آیین‌نامه، کارگروهی با مسئولیت معاون دستگاه اجرایی موضوع ماده (۱۳) این آیین‌نامه و با عضویت مسئول واحد ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات (دبیر کارگروه)، مسئول واحد بهبود سیستم‌ها و روش‌های اداری، مسئول واحد حراست، مسئول هماهنگی هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری یا رئیس هیئت

هـ

بدوي (در صورت تشكيل هيئت) و يكي از بازرسان تشكيل مي‌گردد.

تبصره ۲- واحدهاي حراست موظفند كه نتايج بازرسي‌ها و اقدامات قانوني خود را در خصوص اين تصويبنامه به كار گروه ياد شده ارايه نمايند.

ماده ۱۴- سازمان مديريت و برنامه‌ريزي کشور، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامي، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقيقات و فناوري، وزارت بهداشت، درمان و آموزش و پرورش و سازمان صدا و سيماي جمهوري اسلامي ايران مکلفند در جهت افزايش آگاهي عمومي مردم از قوانين و مقررات و فعاليتهاي انجام شده در جهت اصلاح روشهاي مورد عمل و جلب مشارکت مردم براي رفع معضلات موجود، برنامه‌ريزي و اصلاح برنامه‌هاي آموزشي معارف اسلامي (فرهنگ سازي) براي دانش‌آموزان، دانشجويان، کارگزاران دولت و کليه افراد جامعه به منظور افزايش مهارتهاي رفتاري و تغيير گرايش و نگرش ذهني و ايجاد بسترهاي مناسب فرهنگ فساد ستيزي اقدامات لازم را انجام دهند. دستگاه‌هاي ياد شده مکلف به همکاري با سازمان مديريت و برنامه‌ريزي کشور مي‌باشند.

ماده ۱۵- مسئوليت پيگيري اين آيين‌نامه بر عهده دبیرخانه ستاد ارتقاء سلامت نظام اداري و مقابله با فساد خواهد بود. دبیر ستاد ياد شده گزارشي از

شماره: ۷۳۳۷۷/ت ۳۰۳۷۴

—

پیشرفت کار به رییس جمهور و ستاد ارایه خواهد نمود.

ماده ۱۶- کلیه دستگاه‌های مذکور در ماده (۱۶۰)

قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران- مصوب ۱۳۸۳- و نیروی انتظامی و کارکنان قوه قضاییه، بانکها و بیمه‌های دولتی، نهادهای عمومی غیر دولتی و شهرداری‌ها مشمول این آیین‌نامه می‌باشند.

محمد رضا عارف

معاون اول رییس جمهور